

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj) a soudců JUDr. Petra Průchy a Mgr. Ing. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **S. O.**, zastoupený Mgr. Zuzanou Kratěnovou, advokátkou, sídlem Bělehradská 572/63, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. července 2018 č. j. OAM-34/ZA-ZA12-VL16-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. června 2019 č. j. 28 Az 27/2018 – 48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Stěžovateli **se vrací** zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši **5 000 Kč**. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Zuzany Kratěnové, advokátky, do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

[1] Stěžovatel podal dne 13. ledna 2018 žádost o mezinárodní ochranu. Uvedl, že v letech 2005–2014 byl členem Strany regionů, neměl v ní žádné určité povinnosti. Na Ukrajině naposledy bydlel v obci Sčastjne v Luhanské oblasti. V červenci 2016 odjel z Ukrajiny do Polska, kde několik měsíců pobýval, a v prosinci roku 2016 přijel do České republiky. Má polské vízum. Jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu uvedl kruté zacházení, pronásledování, fyzický a psychický nátlak ze strany příslušníků SBU a vojenské prokuratury, hrozbu protiprávního odnětí svobody. Jiné důvody nemá.

[2] Při pohovoru žalobce uvedl, že je gay. V únoru 2016 jej zadržela SBU, protože se účastnil demonstrace na podporu Luhanské nezávislé republiky. Příslušníci SBU žalobci nadávali, zbili jej. V červenci 2016 byl žalobce podruhé předvolán na SBU. Řekli mu, že bylo zahájeno trestní stíhání ve věci separatismu. Žalobce odmítl sepsat seznam lidí, kteří mají vztah k nelegálním složkám na Ukrajině a kteří se účastnili stejných shromáždění.

Řekli mu, že když nebude spolupracovat, bude potrestán odnětím svobody na 3–5 let a ve vazbě jej představí trestancům jako člověka netradiční sexuální orientace. Vyhrožovali mu i tím, že informaci o jeho sexuální orientaci zveřejní. Od roku 2016 neměl ze strany SBU a prokuratury žádné potíže. Po posledním výsledku pociťoval reálnou hrozbu pro svůj život a svobodu. Na internetu si vyhledal společnost, která mu zprostředkovala vízum do Evropské unie, zaplatil 1 500 eur. Při vycestování neměl žádné problémy, jen zaplatil a pracovník zprostředkovatelské společnosti jej odvezl autem až na hranice Evropské unie.

[3] Několik měsíců po odjezdu z Ukrajiny žil žalobce v Polsku. Pak se na internetu seznámil s mužem jménem M., a proto přijel do České republiky. Svou sexuální orientaci žalobce skrýval, na Ukrajině není dobré o takových věcech mluvit nahlas. Seznamoval se vždy přes internet. Kromě jeho známostí o jeho sexuální orientaci nikdo nevěděl. V Luhanské oblasti žádné spolky či kluby sdružující sexuální menšiny neexistují. Žalobce takové spolky nikdy nevyhledával, nechtěl, aby se o něm vědělo. Pokud by žalobcova sexuální orientace vyšla najevo, mohli by si na něj lidé ukazovat prstem nebo jej fyzicky napadnout.

[4] Rozhodnutím označeným v záhlaví žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu. Konstatoval, že jednání ukrajinských bezpečnostních složek vůči žalobci nedosáhlo takové intenzity, aby v něm mohlo vyvolat opodstatněnou obavu z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný dále uvedl, že žalobce nebyl schopen popsat přesvědčivě svůj život na Ukrajině, neuvedl, že by s někým stejné sexuální orientace sdílel společnou domácnost či udržoval partnerský vztah, popřípadě, že by svou odlišnou sexuální orientaci veřejně prezentoval. Samotný negativní přístup společnosti k určité vlastnosti žadatele o mezinárodní ochranu není azylově relevantním pronásledováním, není-li podporován ze strany státní moci. Žalobce neuvedl, že by se v souvislosti se svou sexuální orientací obrátil o pomoc na ukrajinské státní orgány. Ve vztahu k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu žalovaný uzavřel, že žalobcovo tvrzení o obavách z trestního stíhání je zcela nepodložené. K ozbrojenému konfliktu na východě Ukrajiny žalovaný uvedl, že žalobci nehrozí individuálně vážné nebezpečí. Žalobce ve svém rodném městě, které leží v Luhanské oblasti, od roku 2016 nebyl a není nucen se tam vracet, může se usadit v jiné části země.

[5] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“). Namítal, že informace o zemi původu, z níž žalovaný vycházel, nejsou aktuální. Žalobce se nemůže vrátit na Ukrajinu, kde mu hrozí nebezpečí spojené s ozbrojeným konfliktem. Poukázal na případy únosů a mučení civilistů.

[6] Při jednání předložil dopis, který v červnu 2019 obdržel od své matky. Matka žalobce žádá, aby se nevracel. Někteří sousedé a obyvatelé města byli zatčeni. V roce 2018 a 2019 za matkou žalobce byli příslušníci bezpečnostních složek a ptali se na žalobce. Žalobci bylo doručeno předvolání na policii. Matka žalobce dále psala, že v květnu 2019 se u ní doma konala domovní prohlídka, při níž byly nalezeny zbraně, matce žalobce řekli, že mají důkazy o členství žalobce v teroristické skupině. V březnu 2019 neznámí lidé rozbili kameny okno bytu žalobcovy matky, jeden z kamenů byl obalen papírem s výhružkami žalobci. V létě 2018 se po městě rozšířily řeči o žalobcově sexuální orientaci; žalobce se domnívá, že původci těchto řečí jsou ti, kteří jej vyšetřovali. Na matku začal být vyvíjen

pokračování

psychický nátlak, lidé se jí vysmívají, dochází k hádkám se sousedy, jeden z nich je vůči matce žalobce agresivní a vyhrožuje jí, u jejího bytu se objevily hanlivé nápisy. Městské oddělení policie odmítlo přijmout od matky žalobce oznámení o chuligánství. Nevlastní otec, který žalobce vychovával od narození, se jej údajně zřekl a vyhrožuje mu násilím v případě, že by se vrátil. Žalobce při soudním jednání dále poukázal na případy napadení osob z důvodu jejich sexuální orientace.

[7] Krajský soud žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. V obecné rovině se ztotožnil se závěrem žalovaného, že není na místě udělit žalobci mezinárodní ochranu. Žalobcem popsané jednání bezpečnostních složek bylo ojedinělým incidentem, žalobce se mohl bránit, avšak ani to nezkusil. Z podkladů shromážděných žalovaným sice vyplývá, že ze strany příslušníků ukrajinských státních orgánů dochází k porušování lidských práv tamních občanů, nejde však o jev, který by bylo možné paušalizovat. Krajský soud též zopakoval, že samotné trestní stíhání či jeho hrozba není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, přičemž z informací shromážděných žalovaným vyplývá, že na Ukrajině je obecně zaručeno právo na spravedlivý proces a možnost obhajoby. Krajský soud neměl co vytknout ani závěrům žalovaného ohledně žalobcovy sexuální orientace. Z podkladů pro rozhodnutí o mezinárodní ochraně vyplývá, že situace příslušníků LGBT komunity na Ukrajině se zlepšuje a tamní veřejná moc poskytuje ochranu řadě jejich akcí. Tyto informace žalobce nevyvrátil, i z jím předložených zpráv totiž plyne, že útoky proti příslušníkům sexuálních menšin jsou vyšetřovány. Problémy související s tím, že žalobcova sexuální orientace vešla veřejně ve známost, označil krajský soud za soukromé, které bez přistoupení dalších okolností nestačí k udělení mezinárodní ochrany. Rovněž ve vztahu k bezpečnostní situaci na Ukrajině se krajský soud zcela ztotožnil s hodnocením žalovaného.

[8] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu včas kasační stížnost. Trvá na tom, že žalovaný nezjistil úplně a přesně skutkový stav a neprovedl všechna potřebná šetření. Nezabýval se řádně všemi tvrzeními stěžovatele. Rozhodnutí žalovaného je zjevně nepřiměřeným zásahem do soukromého a rodinného života stěžovatele. V případě návratu by byl stěžovatel vystaven nebezpečí s ohledem na přetrvávající vnitřní ozbrojený konflikt a též pronásledování z důvodu své sexuální orientace. Strohým konstatováním, že stěžovatel nevyužil prostředků ochrany v zemi původu, a odkazem na zprávy o zemi původu nelze tento stav zhojit. Je zcela v rozporu se základními morálními pravidly, aby byl stěžovatel nucen realizovat svůj rodinný život v zemi původu. Takovou možnost stěžovatel mít nebude. Situace osob s homosexuální orientací na Ukrajině je mnohem složitější, než vyplývá z podkladů, o něž žalovaný i městský soud opřely svá rozhodnutí. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že informace shromážděné žalovaným jsou dostatečně objektivní a nezávislé. Z pohledu stěžovatele nejsou zcela přesné, postrádají bližší specifikaci. Z toho důvodu jsou spíše spekulativní, obecné a neindividualizované i závěry krajského soudu.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti plně odkázal na správní spis s tím, že s rozsudkem krajského soudu se zcela ztotožňuje. Trvá na tom, že vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, opatřil si dostatečné množství informací o bezpečnostní situaci a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. Stěžovatel měl možnost uvést ve správním řízení všechny důvody a potíže, které jej vedly k opuštění vlasti, byl seznámen s podklady pro rozhodnutí a měl možnost se k nim vyjádřit, popřípadě

navrhnout jejich doplnění. Ve vztahu k pronásledování osob žijících na Ukrajině z důvodu jejich sexuální orientace žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu (pozn.: ve skutečnosti jde o rozsudek Krajského soudu v Praze) ze dne 27. dubna 2018 č. j. 42 Az 6/2017 - 84.

[10] Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatel se v kasační stížnosti odvolával pouze na ozbrojený konflikt na východě Ukrajiny a na svou homosexuální orientaci, naopak již nezmínil obavu z možného postihu v souvislosti s účastí na mítincích podporujících Luhanskou nezávislou republiku. Jelikož je Nejvyšší správní soud obecně vázán důvody kasační stížnosti [§ 109 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), nebude přezkoumávat úvahy krajského soudu týkající se možné újmy hrozící stěžovateli ze strany ukrajinských bezpečnostních složek.

[11] Nejvyšší správní soud vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s., neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (k výkladu tohoto pojmu viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. dubna 2006 č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Ačkoli usnesení, jímž se kasační stížnost odmítá pro nepřijatelnost, nemusí být odůvodněno (§ 104a odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud stručné odůvodnění připojuje.

[12] Ve vztahu k bezpečnostní situaci odkazuje Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu, dle níž *„situaci na Ukrajině nelze dříve, ani v současné době klasifikovat jako ‚totální konflikt‘, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.“* (usnesení ze dne 25. března 2015 č. j. 3 Azs 259/2014 - 26, ze dne 4. srpna 2015 č. j. 6 Azs 113/2015 - 30 či ze dne 4. července 2019 č. j. 6 Azs 91/2019 - 26). Přitom *„v případě konfliktu nemajícího charakter totálního konfliktu, musí žadatel prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. března 2009 č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, č. 1840/2009 Sb. NSS).

[13] Stěžovatel sice pochází z východní části Ukrajiny, konkrétně z Luhanské oblasti, která je ozbrojenými střety mezi ukrajinskými silami a Luhanskou nezávislou republikou přímo dotčena, Nejvyšší správní soud však v řadě svých rozhodnutí uznal možnost vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny (například usnesení ze dne 24. května 2017 č. j. 2 Azs 59/2017 - 27, ze dne 30. dubna 2015 č. j. 9 Azs 13/2015 - 69, ze dne 17. června 2015 č. j. 6 Azs 86/2015 - 31, ze dne 14. dubna 2015 č. j. 10 Azs 17/2015 - 51; usnesení ze dne 28. března 2018 č. j. 10 Azs 12/2018 - 31 se týkalo stěžovatele pocházejícího z Doněcké oblasti, tedy z druhé z oblastí bezprostředně ovlivněných konfliktem), které má přednost před udělením mezinárodní ochrany (jak vyplývá z § 2 odst. 7 zákona o azylu), a zdůraznil kolísající charakter konfliktu, který nepředstavuje konkrétní individualizované nebezpečí vůči každému, kdo ve východních oblastech Ukrajiny pobývá (srov. například usnesení ze dne 24. září 2018 č. j. 5 Azs 55/2017 - 27 či

pokračování

ze dne 7. března 2019 č. j. 10 Azs 261/2018 - 38). Nelze sice vyloučit výjimečné případy, kdy lze o možnosti vnitřního přesídlení pochybovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. ledna 2017 č. j. 4 Azs 197/2016 - 94), nic však nesvědčí o tom, že by stěžovatelův případ mezi takové výjimky patřil (obdobně například usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. března 2018 č. j. 1 Azs 440/2017 - 27).

[14] K tvrzeným obavám stěžovatele spojeným s jeho sexuální orientací Nejvyšší správní soud předesílá, že podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o důvody, *které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl*. Stěžovatel v žalobě výslovně namítl jen to, že informace použité žalovaným nebyly aktuální a že mu na Ukrajině hrozí reálné nebezpečí a vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu válečného konfliktu a problémy s dodržováním lidských práv v zemi, resp. z důvodu svévolného násilí v situaci ozbrojeného konfliktu. Námitky související s jeho homosexuální orientací uplatnil až v kasační stížnosti, a jsou proto s ohledem na citované ustanovení zákona nepřípustné, a to i když se jimi krajský soud – v reakci na argumentaci stěžovatele v průběhu jednání a navzdory jejich opožděnosti – podrobně zabýval. Pro výsledek žalobního řízení však nebyly jeho úvahy nijak určující (ani tyto námitky neshledal důvodnými). Jakkoli by tedy ani Nejvyšší správní soud nemusel na tyto nepřípustné námitky odpovídat, lze poznamenat, že krajský soud je navzdory jejich opožděnosti posoudil věcně správně. Lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která uznává, že sexuální orientace může být podle poměrů v zemi původu žadatele považována za znak příslušnosti k určité sociální skupině (rozsudek ze dne 5. října 2006 č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, č. 260/2004 Sb. NSS). V projednávané věci nicméně krajský soud z informací o situaci sexuálních menšin na Ukrajině dovodil, že oficiální postoj tamní státní moci vůči nim není nepřátelský a násilné incidenty jsou vyšetřovány. V posledně citovaném rozsudku přitom Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„psychický nátlak pro příslušnost k sociální skupině homosexuálů by byl azylově relevantní, pouze byl-li by přičitatelný veřejné moci ve státě původu.“* [...] *Veřejné moci nelze přičítat, pokud obyvatelstvo státu či jeho významná část má o určité otázce „mravnostní povahy“ (tou je i náhled na to, zda je ze společenského hlediska přípustná homosexuální orientace) takové mínění, že se z pohledu standardů západních liberálních demokracií jeví jako netolerantní. Co by však veřejné moci bylo nutno zásadně přičítat, je, pokud by obyvatelstvu nebránila tuto netoleranci projevovat, tj. např. pokud by příslušníky homosexuálních minorit nebránila před zřetelným a bezprostředně hrozícím nebezpečím fyzického napadení, pokud by se nesnažila již proběhlá napadení, o nichž se dozvěděla, vyšetřovat a případně trestat a pokud by přiměřenými opatřeními nepředcházela projevům intolerance či je dokonce přímo nebo nepřímou rozdmýčávala.* Krajský soud přitom v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz například rozsudky ze dne 11. března 2004 č. j. 6 Azs 8/2003 - 44, ze dne 22. prosince 2005 č. j. 6 Azs 479/2004 - 41 či ze dne 14. června 2007 č. j. 9 Azs 49/2007 - 68) shledal, že v daném případě nic nenasvědčovalo tomu, že by se stěžovatel nedomohl ochrany u ukrajinských státních orgánů. Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že ukrajinský právní řád poskytuje ochranu před kriminálním jednáním jednotlivců (usnesení ze dne 27. května 2015 č. j. 2 Azs 52/2015 - 52, ze dne 27. října 2015 č. j. 2 Azs 210/2015 - 25, ze dne 19. května 2016 č. j. 5 Azs 220/2015 - 35 či ze dne 13. února 2019 č. j. 6 Azs 336/2018 - 33). Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl nic, co by svědčilo o tom, že by k takové ochraně neměl přístup.

[15] V usnesení ze dne 23. srpna 2018 č. j. 7 Azs 219/2018 - 30 Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost kasační stížnost ukrajinského státního příslušníka, která se též opírala o obavy z pronásledování pro odlišnou sexuální orientaci (stejně jako v projednávaném případě poměrně obecně vyjádřené). V podrobnostech Nejvyšší správní soud odkazuje na toto usnesení, případně na jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. dubna 2018 č. j. 42 Az 6/2017 - 84, v němž je situace homosexuálů na Ukrajině zhodnocena velmi podrobně.

[16] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na stěžovatelovy námitky. Nejvyšší správní soud rovněž nedospěl k závěru, že by krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[18] Stěžovatel v průběhu řízení o kasační stížnosti zaplatil soudní poplatek ve výši 5 000 Kč. Podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jsou cizinci v řízení ve věcech mezinárodní ochrany od soudních poplatků osvobozeni. Stěžovatel tedy zaplatil soudní poplatek, ačkoli k tomu nebyl povinen, protože mu Nejvyšší správní soud zaplacený soudní poplatek vrací (§ 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích), a to ve lhůtě stanovené v § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2019

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu